

Bomen in een gezonde stedelijke omgeving

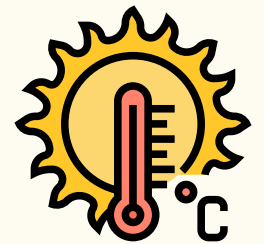
In de bomenbalans 2020 van de gemeente Katwijk wordt ingegaan op de toegevoegde waarde van bomen in een stedelijke omgeving. In de bomenbalans gaat de aandacht uit naar de leeftijd, grootte, conditie en resterende levensduur van bomen. Tot slot is er een overzicht van de gekapte en aangeplante bomen in de gemeente Katwijk in het jaar 2020.

Een volgroeide gezonde boom vangt jaarlijks 40 vuilniszakken fijnstof op

Bomen voorzien o.a. insecten, kleine zoogdieren en vogels van schuil, nest - en eetgelegenheid

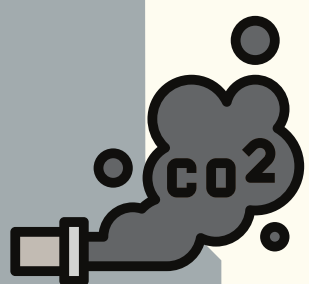
Een volgroeide gezonde boom heeft het natuurlijk koelvermogen dat gelijk staat aan 10 airconditioners

Een volgroeide gezonde boom kan per dag tot wel 8000 liter water opslaan

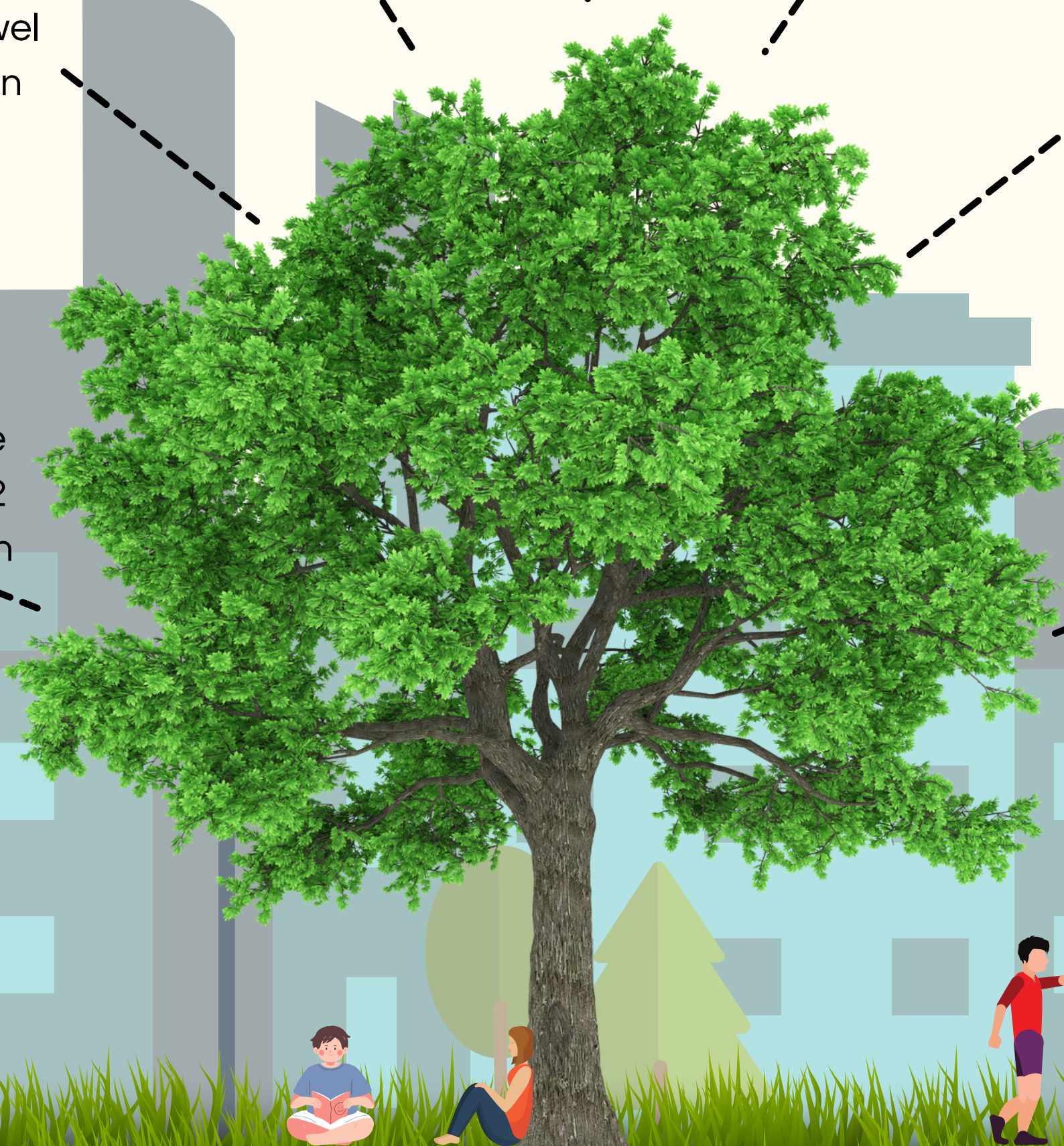
Bomen hebben een positieve invloed op het welzijn van mensen

Een volgroeide gezonde boom kan gemiddeld 22 kilo CO2 per jaar opslaan

Uitzicht op bomen vanuit een woning zorgen voor een hogere WOZ-waarde

Kwalitatieve gegevens van bomen in Katwijk

Oudste bomen van Katwijk

Bomen zijn onmisbaar in onze directe leefomgeving. De waarde van bomen neemt toe naarmate ze ouder worden. Een volgroeide gezonde boom draagt in theorie evenveel bij aan gezondheidsfactoren als 500 bomen van 10 jaar oud (Visser, 2022). Volgroeide gezonde bomen zijn hiermee een ontzettend kostbaar bezit. Idealiter zou het bomenbestand moeten bestaan uit inheemse en streekgebonden boomsoorten met een sterke variatie in leeftijd. Op deze manier wordt een boscossysteem zo goed mogelijk nagebootst in de stedelijke omgeving. Op onderstaande foto's zijn de oudste oudjes in Katwijk te zien.

Oudste boom van Katwijk (koningslinde - *Tilia europaea* 'Pallida') Locatie: Rijsburg
Leeftijd: 123 jaar

Een na oudste boom van Katwijk (Gewone beuk - *Fagus sylvatica*) Locatie: Pan van Persijn (Panbos)
Leeftijd: 122 jaar

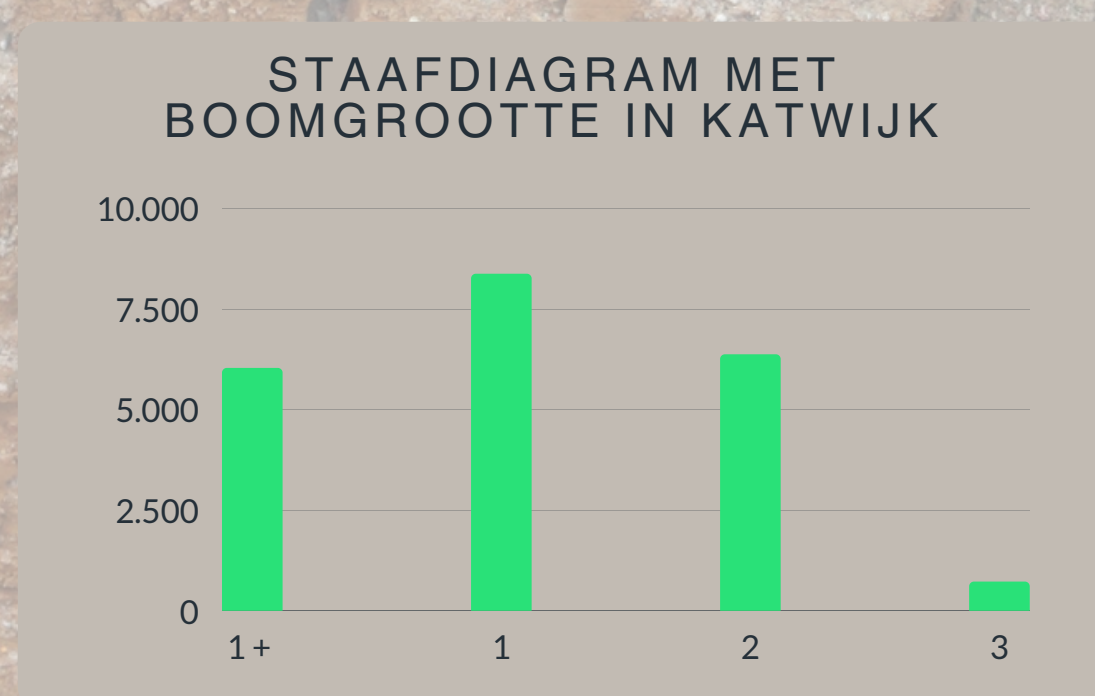

Twee na oudste boom van Katwijk (Witte paardenkastanje - *Aesculus hippocastanum*) Locatie: Katwijk ad Rijn
Leeftijd: 121 jaar

Boomgrootte in Katwijk

De boomgrootte is van invloed op de bijdrage die een boom levert aan verschillende leefbaarheidsfactoren. Zo absorbeert en verdampt een volgroeide gezonde boom veel meer water dan een kleine boom, huisvest het meer diersoorten (vogels, kleine zoogdieren, insecten etc.) en neemt een grote boom veel meer Co2 en fijnstof op dan een kleine boom.

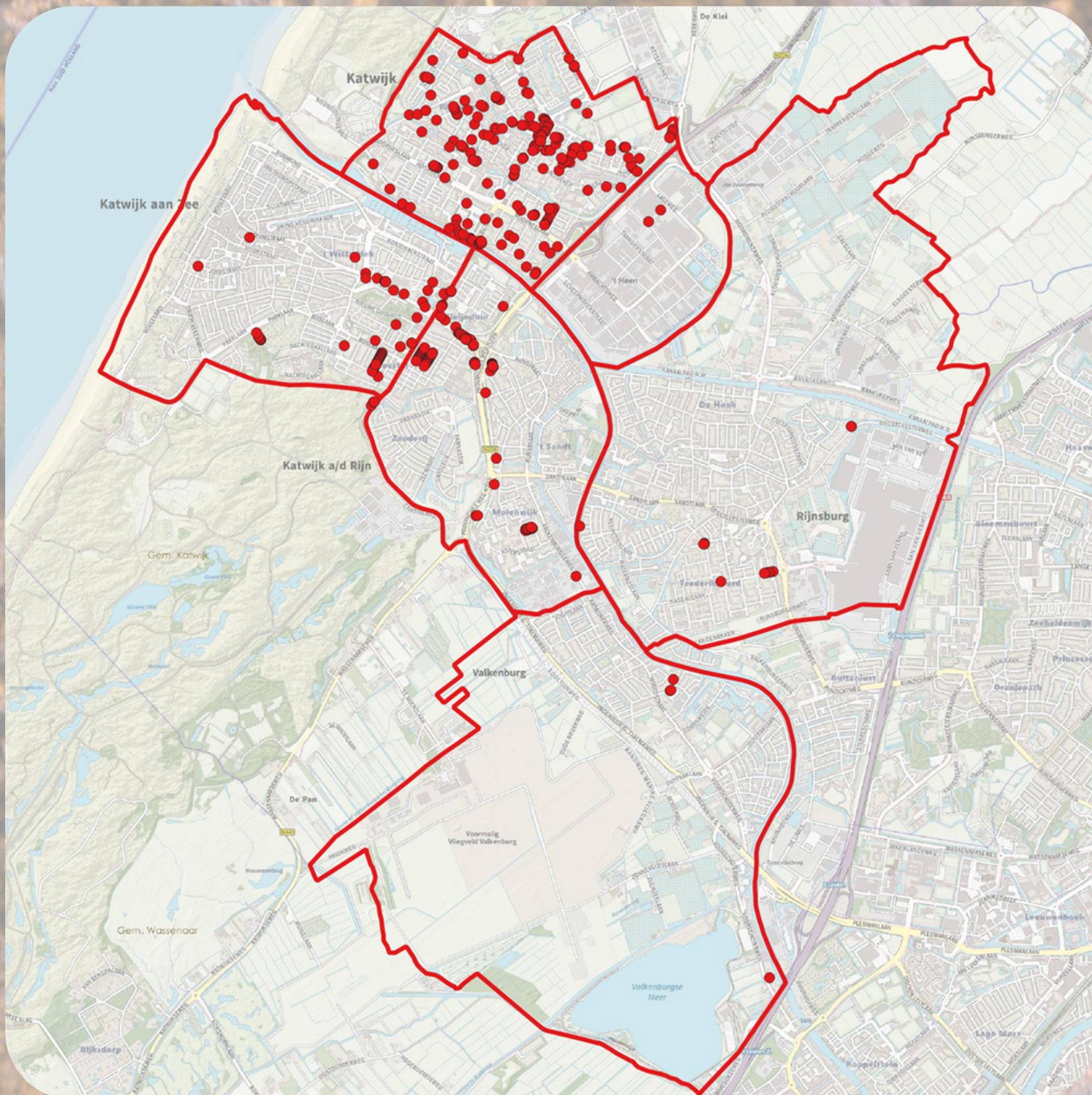

Op bovenstaande staafdiagram is de verdeling van verschillende boomgrootte te zien. Opmerkelijk is dat bomen van de grootste categorieën ruim vertegenwoordigd zijn. De theoretische boomgrootte geeft aan hoe groot de boomsoorten in theorie kunnen worden (mits er aan bepaalde groeiplaatsomstandigheden wordt voldaan). Het Katwijks bomenbestand heeft veel potentie om volgroeide en gezonde bomen te laten groeien. Nu is het aan ons om de bomen ruimte en goede groeiplaatsomstandigheden te bieden! In de begrippenlijst staat een korte uitleg over wat theoretische boomgrootte en groeiplaatsomstandigheden precies zijn.

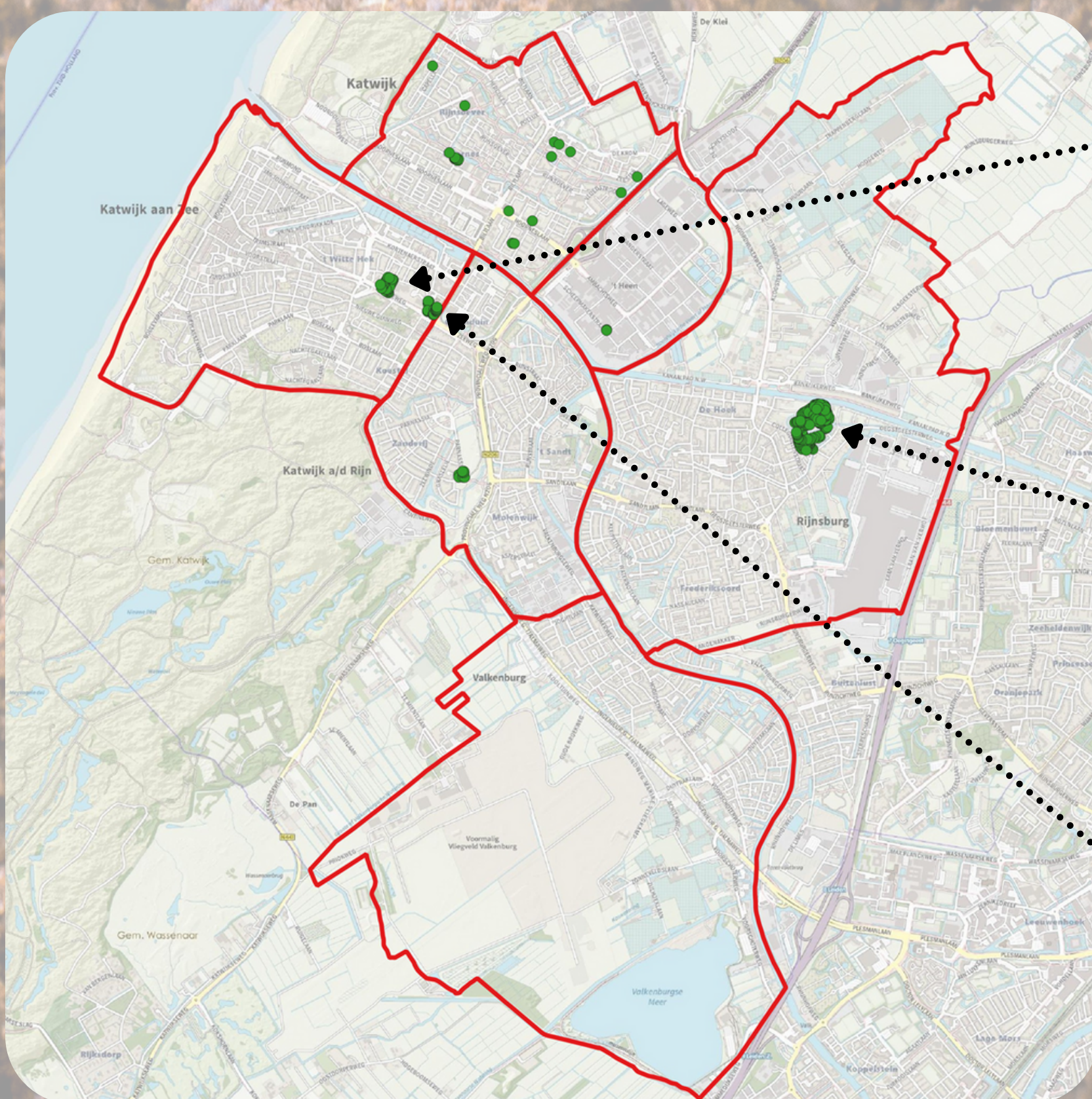

Kap en plantlocaties

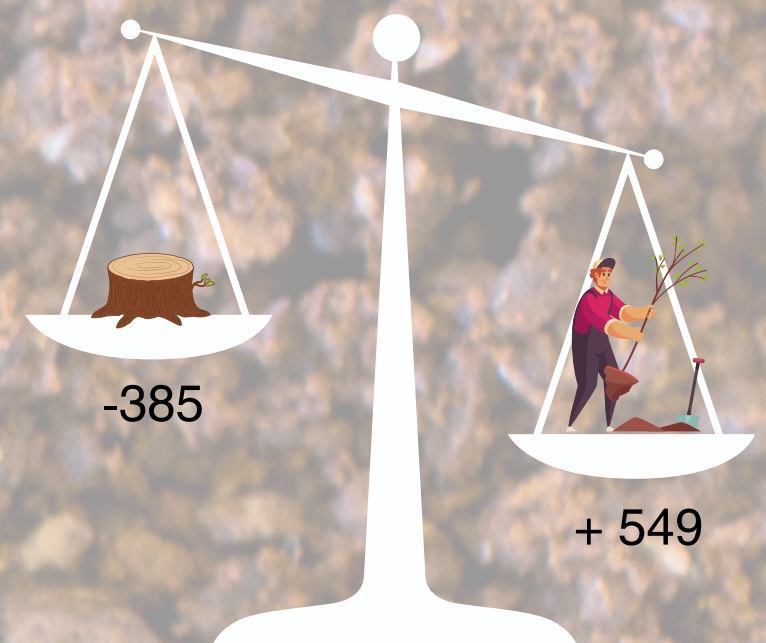

Verwijderde bomen gemeente Katwijk (2020)

Geplante bomen gemeente Katwijk (2020)

De balans van 2020

Aantal bomen verwijderd: - 385

Aantal bomen geplant: + 549

Vershil: +164

Op de kaart (links) geven de rode stipjes de kaplocaties weer. In het jaar 2020 zijn er in totaal 385 bomen gekapt. De kaplocaties van de betreffende bomen zijn met rode stippen aangegeven op de kaart. Er zijn verschillende redenen voor de gemeente Katwijk om een boom te kappen. De meest voorkomende zijn:

- Aantasting door een parasitaire schimmel (rotting);
- Scheuren in stam- kroondelen;
- Wortelschade (graafschade of schimmel);
- Ernstige schade door aanrijdingen (onherstelbaar).

PLANTLOCATIES

Aanplant op het marktplein (Katwijk aan Zee)

Aanplant de Horn (Rijsburg)

Aanplant Mierenwijdepad (Katwijk aan Zee)

Op deze kaart geven de groene stipjes de plantlocaties van bomen in de gemeente Katwijk weer. De teller staat in totaal op 21651 bomen. Dit is het gehele bomenareaal inclusief dataverrijking (bomen die na inventarisaties buiten zijn opgenomen in het beheersysteem). In totaal zijn er 164 bomen bijgekomen in de gemeente Katwijk. In de begrippenlijst staat een korte uitleg over wat dataverrijking precies inhoudt en hoe dit samenhangt met de stand van de balans.

Begrippenlijst bomenbalans

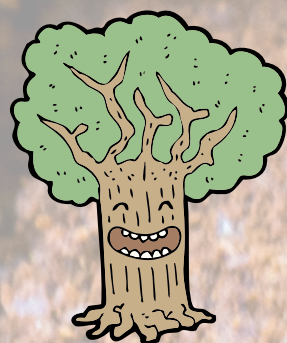

Categorieën boomgrootte

De theoretische boomgrootte zijn gebaseerd op de gehanteerde categorieën uit het handboek bomen. De doelstelling van het handboek bomen is het verbeteren en waarborgen van de kwaliteitszorg voor bomen in de openbare ruimte. Hieronder staan de verwachte grootte per categorie boomgrootte beschreven in de tabel.

- Boom 1^e grootte (boomhoogte > 15 m)
Kroonbreedte: smal 5 - 10 m | normaal 10 - 15 m | breed 15 > 20 m
- Boom 2^e grootte (boomhoogte 8 - 15 m)
Kroonbreedte: smal 5 - 8 m | normaal 8 - 12 m | breed > 15 m
- Boom 3^e grootte (boomhoogte < 8 m)
Kroonbreedte: smal 3 - 5 m | normaal 5 - 7 m | breed 8 - 10 m

De theoretisch grootte van de bomen zijn gebaseerd op de boomsoort, optimale groeiplaatsomstandigheden en een goede boomverzorging. Het kan zo zijn dat bomen uit een bepaalde categorie niet de maximaal haalbare hoogte en breedte bereikt door bijvoorbeeld een slechte groeiplaats (zie beschrijving hieronder).

Groeiplaatsomstandigheden

De groeiplaats van een boom wordt door een aantal factoren beïnvloed. Zo zijn de grondsoort, beschikbare ondergrondse ruimte, grondwaterstand, geografische ligging, verharding, wind en bovengrondse dimensies (hoe breed en hoog kan een boom worden) van invloed om de boom tot wasdom te laten komen. In dichtbebouwde stedelijke gebieden zijn ondergrondse groeiplaatsomstandigheden voor bomen zacht gezegd niet erg gunstig te noemen. Zo hebben bomen in stedelijk gebied vaak te kampen met bodemverdichting, waterproblemen en onvoldoende doorwortelbare ruimte (Floris, 2022).

Bronnen:

- Monumentale bomen op de kaart | Atlas Leefomgeving
- Handboek-bomen-2018.pdf
- TMS (Tree Management System)
- Bomenbeleidsplan Katwijk 2011- 2025
- Conditie, structuur of vitaliteit? | Ecopedia
- Informatie groeiplaatsverbetering (piusfloris.nl)

Conditie, structuur en vitaliteit

De conditie van een boom wordt bepaald door een momentopname te doen van de 'gezondheidstoestand'. Deze momentopname wordt vaak gedaan aan de hand van een visuele keuring ook wel VTA genoemd (Visual Tree Assessment). Indicatoren van de conditie van een boom zijn bladbezetting, bladkleur, bladgrootte en scheutlengte. Het is van belang om de conditie en structuur los van elkaar te zien. Conditie wordt vaak verward met de structuur van een boom. Een boom kan in een goede conditie verkeren (zie bovenstaande kenmerken) maar een zeer slechte structuur hebben (rot hout, scheuren en holtes) en vice versa. Tot slot is de vitaliteit een indicator die wat zegt over de toestand van een betreffende boom. Onder vitaliteit wordt het vermogen van een boom om te reageren op groeiplaatsomstandigheden verstaan. Een vitale boom is in staat om een verslechterde conditie te verbeteren (Ecopedia, 2022).

Dataverrijking

Dataverrijking betekent letterlijk: de verrijking van bestaande gegevens. In bomencontext duiden we hier bomen mee die al ergens in de openbare ruimte staan, maar nog niet in het systeem zijn opgenomen. Het gros van de bomen staat in het boombeheersysteem TMS (Tree Management System) helaas alleen nog niet alle bomen. Diktegroeit zorgt ervoor dat jonge bomen na een verloop van tijd een stamdiameter bereiken van 15 centimeter of dikker. Als een jonge boom deze stamdiameter bereikt kan die in TMS worden opgenomen. Bij werkzaamheden vanuit verschillende vakdisciplines worden er wel eens "nieuwe" bomen aangetroffen. Ditzelfde geldt voor bomen die worden opgemerkt tijdens het uitvoeren van visuele controles. Meestal gaat het om bomen die in een bosplantsoen staan. Als deze bomen worden opgemerkt worden ze alsnog in het systeem gezet.